

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**77-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

16 травня – 22 травня 2025 р.

О.Ю. Туниця, к. філол. н., доцент,
Т.Г. Куниця, студентка групи 201-ФФ
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

VORGANGSPASSIV СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ: ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Майбутні філологи-перекладачі, які вивчають німецьку мову, постійно стикаються з труднощами при опануванні особливостей граматичної конструкції Vorgangspassiv (пасив дії) у сучасній німецькій мові, її формування, вживання та труднощі, що виникають при вивченні та перекладі. Ми звертаємо нашу увагу на методичні аспекти викладання цієї граматичної форми та її перекладознавчий аналіз.

Пасивний стан у німецькій мові представлений двома основними формами: Vorgangspassiv (пасив дії) та Zustandspassiv (пасив стану). Vorgangspassiv використовується для підкреслення дії, що здійснюється над об'єктом. Утворення Vorgangspassiv: *werden* (у відповідній часовій формі) + *Partizip II* основного дієслова. Приклади: *Das Fenster wird geöffnet. Das Fenster wurde geöffnet. Das Fenster ist geöffnet worden. Das Fenster war geöffnet worden. Das Fenster wird geöffnet werden. Das Fenster wird geöffnet worden sein.*

Студенти вивчають цю граматику в курсі «Практика усного та писемного мовлення (німецька мова)». Ми переконані, що методичний аспект такої роботи має першочергове значення. Для ефективного оволодіння Vorgangspassiv студентами доцільно застосовувати такі прийоми та методи: 1) *граматичне трансформування* (перетворення активних речень у пасивні); 2) *парна робота* (опис картинки з використанням Vorgangspassiv); 3) *аудіювання та визначення пасивних конструкцій*; 4) *розігрування ситуацій* (наприклад, рольові ігри "Що було зроблено?") та ін.

Ми також розробили систему вправ, яка допоможе зрозуміти не лише особливості граматичної структури, а й дасть можливості для заміни та інтерпретації пасивних конструкцій німецької мови [1]. Наприклад: 1) ***Was wird vor einer Reise gemacht? Schreiben Sie die Sätze;*** 2) ***Die Sekretärin hat alles fertig. Was ist schon gemacht worden? Antworten Sie im Passiv Perfekt.*** 3) ***Was muss nach der Party gemacht werden? Schreiben Sie Sätze im Passiv mit Modalverb. Interpretieren Sie die Ausdrücke und Sätze;*** 4) ***Forderungen der Parteien zur Bundestagswahl. Bilden Sie Nominalphrasen. Interpretieren Sie die Ausdrücke und Sätze;*** 5) ***Hier kann man Sätze mit „man“ üben. Oft sind Aktiv-Sätze mit man ähnlich unpersönlich wie Passivsätze. Bilden Sie aus den Sätzen der Gruppe 1 Passivsätze, aus den Sätzen der Gruppe 2 man-Sätze;***

6) Unverzicht**bar** und sehr gebräuch**lich** sind Adjektive mit **-bar** und **-lich**. Adjektive mit den Endungen **-lich** und **-bar** konkurrieren mit Passivsätzen mit **können, dürfen, sollen, müssen**; 7) Bilden Sie aus den Sätzen der Gruppe 1 Passivsätze, verwenden Sie in den Sätzen der Gruppe 2 Adjektive mit **-lich/-bar**. Probieren Sie auch die Varianten mit **man, du, wir, Sie** aus; 8) **lässt sich** + **Inf.** konkurriert mit Passivsätzen mit **können**. Probieren Sie aus, welche Alternativen am besten geeignet sind: Passiv, **man** oder **-lich/-bar**. Verwenden Sie in den Sätzen der Gruppe 2 die Form **lässt sich** + **Inf.**; 9) **sein ... zu** + **Inf.** konkurriert mit Passivsätzen + **müssen/sollen/können/dürfen**. Bilden Sie Passivsätze und probieren Sie auch die Alternativen aus; 10) Manche Ausdrücke mit **sich** konkurrieren mit Passiv. Bilden Sie Passivsätze oder finden Sie andere Alternativen; 11) Verben, die mit dem Passiv konkurrieren: **bekommen, erhalten, kriegen, gehören**. **kriegen** und **gehören** sind Ausdrücke der Umgangssprache. Formen Sie die Sätzen der Gruppe 1 um, indem Sie eines dieser Verben verwenden. Bilden Sie aus den Sätzen der Gruppe 2 Passivsätze та ін.

Вивчення перекладу конструкцій із Vorgangspassiv ми продовжуємо також у курсі «Практика усного та письмового галузевого перекладу (німецька мова)». При вивченні цієї конструкції на курсі перекладу важливо навчити студентів аналізувати контекст та приймати рішення про можливість передачі пасивної конструкції через «активний стан» або залишити пасив у перекладі: “*Die Tür wird geschlossen*”. – Двері зачиняють. або Двері зачиняються. “*Die Akten wurden nicht gefunden*”. – Документи не знайшли. або Документи не було знайдено. Корисно працювати з автентичними текстами з сфер політики, юриспруденції, техніки, де пасивні конструкції широко вживаються і мають ключове значення для передачі офіційного та нейтрального стилю. Типові помилки студентів: дослівний переклад без урахування норми цільової мови: “*Die Straße wird gebaut*”. – Вулиця будується (допустимо), але краще: Будують вулицю. Змішування Vorgangspassiv із Zustandspassiv: “*Die Tür ist geschlossen*” (стан) плутають з “*Die Tür ist geschlossen worden*” (дія, яка була виконана). Ігнорування часу пасивної конструкції: “*Der Vertrag war unterschrieben worden* – Договір був підписаний – неточний переклад, без урахування дії після цієї подією в минулому (поєднання часових форм: у контексті з Plusquamperfekt треба звернути увагу на Imperfekt).

Опанування конструкції Vorgangspassiv є важливою складовою мовної підготовки студентів-філологів. Ефективне засвоєння цієї форми сприяє розвитку граматичної компетентності, вмінню розпізнавати й адекватно перекладати пасивні конструкції в різних контекстах.

Література:

1. Тулиця О.Ю. Граматичні проблеми перекладу з німецької мови: підруч. для студентів спец. 035 «Філологія» спеціаліз. 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська» освіт. рівня бакалавр. Полтава: Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2023. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PolNTU/12009>.